

اعتباریابی پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت (HISD)

نویسندگان: ناصر یوسفی^۱، ذبیح ا. کاوه فارسانی^۲، عباس شکبیا^۳،
سجاد همتی^۴ و جمیله نبوی حصار^{۵*}.

۱. استادیار گروه مشاوره خانواده، دانشگاه کردستان
۲. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه اصفهان
۳. کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه اصفهان
۴. دانشجوی دکتری مشاوره شهید چمران اهواز
۵. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات کرمانشاه

* Email: J.Nabawi805@yahoo.com

چکیده

هدف عمده تحقیق حاضر اعتباریابی و روایی سنجی شاخص تمایل جنسی هالبرت روی نمونه‌ای از زنان و مردان متأهل شهر اصفهان بود. ۳۲۵ نفر در دو مرحله [مرحله اول ۷۵ نفر، مرحله دوم ۲۵۰ نفر]، از بین کلیه زنان و مردان متأهلی که در تابستان سال ۱۳۹۰ به فرهنگسراهای شهر اصفهان مراجعه کرده بودند، به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و پرسشنامه‌های ملاک [سیاهه تمایل جنسی، مقیاس خود ابرازی جنسی و مقیاس عملکرد جنسی] را تکمیل نمودند. نتایج به دست آمده از روش ضرایب پایایی همسانی درونی از جمله آلفای کرونباخ و تصنیف [برای ۲۵ ماده] رضایت بخش بودند. ضرایب روایی همگرایی پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت با مقیاس‌های خود ابرازی جنسی و عملکرد جنسی، و نیز ضریب روایی همزمان پرسشنامه با سیاهه تمایل جنسی اسپکتور، معنادار بودند. به علاوه، تحلیل واریانس یک راهه نشان داد که بین زنان و مردان، تفاوت معناداری در میزان تمایل جنسی وجود دارد [$p < 0/100$] و همچنین بین افزایش سن و میزان تمایل جنسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد [$p < 0/100$]. شاخص‌های روانسنجی بدست آمده در این تحقیق، گویای هماهنگی نتایج با تحقیقات پیشین است و با توجه به روایی همگرا و پایایی شاخص تمایل جنسی هالبرت، از آن می‌توان در محیط‌های پژوهشی و بالینی، در سنجش میزان تمایل جنسی افراد استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: شاخص تمایل جنسی هالبرت، اعتباریابی، روایی و پایایی.

روان‌شناسی بالینی و شخصیت

دانشور
و نشر

• دریافت مقاله: ۹۰/۹/۱۷

• پذیرش مقاله: ۹۲/۲/۴

*Scientific-Research Journal
Of Shahed University
twentieth Year, No.9
Autumn & Winter
2013-2014*

Clinical Psy & Personality

دوفصلنامه علمی- پژوهشی

دانشگاه شاهد

سال بیستم - دوره جدید

شماره ۹

پاییز و زمستان ۱۳۹۲

مقدمه

«قابلیت انگیزش مرکزی» را یکی از ابعاد اشتباهات جنسی می‌دانست. تعریف میل جنسی به عنوان زمینه‌ی فرد برای پاسخ دادن به محرک جنسی با احساسات ذهنی انگیزش جنسی امکان انجام دو سنجش بر اساس تئوری را برای عملی کردن سازه ایجاد می‌کند. بنکرافت و جانسن^۹ [۱۲] بر اساس اولین سنجش، مدلی از پاسخ جنسی پیشنهاد کردند که در بخشی از آن فرض بر این بود که انگیزش جنسی به تعادل میان برانگیزش و مهار جنسی بستگی دارد، و تفاوت افراد بستگی به گرایش آن‌ها به برانگیزش یا مهار دارد. طبق چک لیست مهار و برانگیزش جنسی^{۱۱} [SIS/SES، ۱۳]، مشخص شده است که آمادگی برای انگیزش جنسی پیش‌بینی‌کننده‌ی تعدادی از رفتارها و تجربیات مربوط به میل جنسی است که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به فراوانی استمناء، تعداد شریک‌های جنسی در تمام طول عمر، و میزان میل و انگیزش جنسی گزارش شده توسط شرکت‌کنندگان در مطالعات سایکوفیزیولوژیک اشاره کرد [۱۴]. بنابراین، آمادگی برای انگیزش جنسی می‌تواند برای تعریف و اندازه‌گیری سطح صفات میل جنسی، چارچوب تعیین کند. اسپکتور، کری و اشتنبرگ^{۱۱} [۱۵]، این پیشنهاد را مطرح کردند که میل انجام فعالیت جنسی توسط خود فرد یا داشتن ارتباط با شریک جنسی ممکن است متفاوت باشد، و اینکه میل جنسی به عنوان سازه، ابتدا امری شناختی بوده است. طبق نتایج سیاهه میل جنسی^{۱۲} مشخص شده است که میل جنسی یک نفره و میل جنسی دو نفره با تعدادی از سنجش‌های مشابه رفتار جنسی از نظر تئوری وجوه مشترک دارند [۱۶]. با توجه به تشابه پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت، سیاهه تمایل جنسی دو نفره^{۱۳}، و یک نفره^{۱۴} از لحاظ تئوری، از این معیارها به عنوان ابزارهای سنجش میل جنسی استفاده می‌شود.

ضرورت این پژوهش موقعی بیشتر روشن می‌شود که

طبق نظر کاپلان^۱ [۱] پاسخ جنسی^۲ از سه مرحله‌ی متوالی تشکیل شده است: میل، برانگیزش^۳ و اوج لذت جنسی^۴. هرچند تمایل محققان و پزشکان همچنان بر آن است که میل جنسی^۵ را مرحله‌ی اولیه و جدا از پاسخ جنسی بدانند [۲]، این نظر در عمل آزموده نشده و اعتبار آن زیر سؤال است [۳]. در واقع، نه تنها معلوم نیست که در طول پاسخ جنسی، میل جنسی از چه زمانی آغاز می‌شود، بلکه تعریف دقیق میل جنسی هم مشخص نیست [۴]. در گذشته، انگیزش جنسی و میل جنسی، سازه‌هایی جداگانه در نظر گرفته می‌شدند، اما شواهد زیادی مبنی بر آن وجود دارد که این دو از نظر تئوری و نیز پدیدار شناختی با یکدیگر همپوشانی دارند. هالبرت^۱ [۵]، به این نتیجه رسید که درمان رفتاری برای افزایش میل جنسی تجربه‌ی ذهنی انگیزش جنسی^۶ را نیز افزایش می‌دهد. بررسی‌های آزمایشگاهی نیز مکرر ثابت کرده است که انگیزش جنسی [ذهنی و فیزیولوژیک] و تمایل جنسی، به شدت همگام با هم تغییر می‌کنند [۶ و ۷ و ۸]، و بررسی پرسشنامه‌ها نیز حاکی از ارتباط دائمی میان مقادیر انگیزش جنسی و میل جنسی بوده است [۹]. اخیراً، محققان میل جنسی را به عنوان نوعی آگاهی از انگیزش جنسی مطرح کرده‌اند [۴] که ارتباط نزدیک آن‌ها را توجیه می‌کند. میل جنسی که به عنوان آگاهی از انگیزش جنسی تعریف شده است، در واقع جزء شناختی انگیزش جنسی است [۱۰]. میل جنسی را به عنوان یک صفت می‌توان به صورت حساسیت فرد به محرک جنسی یا زمینه‌ی فرد برای پاسخ دادن به محرک‌های ذهنی انگیزش جنسی تعریف کرد [۱۰]؛ همچنین بنکرافت^۸ [۱۱] که قابلیت انگیزش جنسی، یا

9. Bancroft and Janssen
10. Sexual Inhibition and Excitation Skills
11. Spector, Carey, and Steinberg
12. Sexual Desire Inventory
13. Dyadic Sexual Desire scale
14. Solitary Sexual Desire scale

1. Kaplan
2. Sexual Response
3. Arousal
4. Orgasm
5. Sexual Desire
6. Hurlbert
7. Sexual Arousal
8. Bancroft

آزمودنی

جامعه آماری این تحقیق کلیه زنان و مردان متاهل شهر اصفهان بودند که در تابستان سال ۱۳۹۰، به فرهنگسراهای شهر اصفهان مراجعه کرده بودند. ۳۲۵ نفر در دو مرحله [مرحله اول ۷۵ نفر و مرحله دوم ۲۵۰ نفر] از بین کلیه مراجعه کنندگان زن و مرد متاهل، به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. به دلیل حساسیت فرهنگی موجود، نسبت به پرسشنامه‌هایی که مسائل جنسی را می‌سنجند، امکان نمونه گیری تصادفی در تحقیق حاضر وجود نداشت. نخست، لیست فرهنگسراهای شهر اصفهان تهیه شده و سه فرهنگسرا به صورت تصادفی انتخاب گردیدند. سپس برای انجام پژوهش، مجوزهای لازم اخذ گردید. در مرحله اول جهت بررسی پایایی درونی پرسشنامه ۷۵ نفر از بین کلیه زنان و مردان مراجعه کننده به فرهنگسراها، به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. در این مرحله ۲۳ پرسشنامه به صورت ناقص عودت داده شد که از فهرست پرسشنامه‌ها حذف شدند و در نهایت در این مرحله تعداد نمونه به ۵۲ [۳۰ زن و ۲۲ مرد] نفر کاهش یافت.

در مرحله دوم جهت بررسی روایی پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و پرسشنامه‌های ملاک [پرسشنامه خودابرازی جنسی، پرسشنامه تجارب جنسی آریزونا و سیاهه تمایل جنسی]، ۲۵۰ نفر [۱۵۰ زن، ۱۰۰ مرد] از بین کلیه زنان و مردان به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و یک بسته از ابزار خود - گزارش دهی از پرسشنامه‌های فوق را کامل کردند. در این مرحله ۴۸ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن، حذف و از تحلیل خارج شدند و در نهایت تعداد نمونه به ۲۰۲ نفر [۱۱۶ زن و ۸۶ مرد] کاهش یافت.

جهت رعایت اخلاق پژوهشی تمام آزمودنیهای آگاه شدند که این اطلاعات به منظور اهداف پژوهشی جمع آوری می شود و در مورد پنهان ماندن هویت پاسخ دهندگان اطمینان داده شد. همچنین ذکر شد که علاقمندان می توانند با ارائه پست الکترونیکی و آدرس از نتایج پژوهش آگاه شوند.

مطالعات نشان می دهد که در زمینه مسائل جنسی در خارج کشور پژوهشها رو به افزایش است ولی در حال حاضر در مراکز درمانی و در پژوهش‌های حیطه مسائل جنسی، ابزاری برای سنجش میزان تمایل جنسی، که متناسب با فرهنگ جامعه ما باشد و از پایایی و روایی مناسب برخوردار باشد، وجود ندارد. یکی از معتبرین پرسشنامه‌هایی که در کشورهای دیگر توسط روان شناسان، در ابعاد مختلف درمانی و پژوهشی مورد استفاده قرار می گیرد، پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت می‌باشد. این ابزار، که توسط دیوید فارلی هالبرت [۱۷] ساخته شده است، دارای ویژگی‌هایی است که آن را قابل استفاده در فرهنگ‌های مختلف کرده است. از آنجمله می توان به شیوه تنظیم گویه‌ها اشاره کرد که نه بر فعالیت‌های جنسی جاری و نه بر تجارب جنسی فرد در گذشته تمرکز می کند؛ بلکه صرفاً بر تمایل به انجام امور جنسی، حتی در صورتی که آزمودنی تابحال تجربه فعالیت جنسی نداشته باشد، تاکید می کند. بنابراین، نیاز مبرمی به ابزاری در زمینه تمایل جنسی، که به صورت دقیق و با حداقل خطا بتواند میزان تمایل جنسی فرد را بسنجد، احساس می‌شود. بدین منظور، هدف تحقیق حاضر، بررسی ویژگی‌های روان سنجی [پایایی و روایی] پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت، و میزان تناسب آن با فرهنگ جامعه ما می‌باشد.

سوال تحقیق این است که آیا پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت ویژگی‌های روان سنجی [پایایی و روایی] و برازش در جامعه ی ایرانی دارد؟

روش

طرح تحقیق

تحقیق حاضر با توجه به سؤال‌های تدوین شده از نوع تحقیق همبستگی است. در این تحقیق، همسانی درونی پرسشنامه تمایل جنسی، به دو شیوه آلفای کرونباخ و تصنیف و روایی همگرا از طریق همبستگی با دو پرسشنامه خودابرازی جنسی و عملکرد جنسی بررسی گردید.

ابزار تحقیق

۱) پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت^۱

این پرسشنامه، توسط هالبرت [۱۷] ساخته شد و در بسیاری از پژوهش‌های بین‌المللی بکار گرفته شده است. این پرسشنامه شامل ۲۵ ماده است، که میزان تمایل جنسی آزمودنی را مورد سنجش قرار می‌دهد. سؤال‌های پرسشنامه تمایل جنسی، به وسیله درمانگران در امور بالینی، برای سنجش مشکلات جنسی و زناشویی و در پژوهش‌های علمی به طور گسترده استفاده می‌شود. هر آیتم به وسیله مقیاس درجه‌بندی لیکرت با ۵ درجه نمره‌گذاری می‌شود [۰ = همیشه «همواره چنین تمایلی دارم». ۱ = اکثراً «اکثر اوقات چنین تمایلی دارم». ۲ = گاهی «گاهی اوقات چنین تمایلی دارم». ۳ = بندرت «بندرت چنین تمایلی دارم». ۴ = هرگز «هرگز چنین تمایلی ندارم»]؛ بنابراین نمره‌های این پرسشنامه با جمع نمرات ۲۵ ماده به دست می‌آید. سؤال‌های ۱، ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰ به طور معکوس [همیشه ۴ = تا هرگز = ۰] نمره‌گذاری می‌شود. کمینه و بیشینه نمره تمایل جنسی، بین صفر تا ۱۰۰ می‌باشد، که نمره‌ی بالا حاکی از میزان بالای تمایل جنسی در آزمودنی‌ها است. هالبرت [۱۷] پایایی پرسشنامه تمایل جنسی را به شیوه آزمون-بازآزمون ۸۶٪ بدست آورد. ضرایب همسانی درونی پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت با استفاده از دو روش آلفای کرونباخ ۸۹٪ بود که در سطح رضایت بخشی قرار دارند. نخست، طی مکاتباتی که با سازنده پرسشنامه، دکتر دیوید فارلی هالبرت، صورت گرفت، اجازه استفاده از پرسشنامه به منظور ترجمه و بررسی اعتبار و روایی، اخذ گردید. سپس سؤالات پرسشنامه، توسط محقق، از زبان انگلیسی به فارسی با دقت در واژه‌گزینی برگردانده شد. هماهنگی نسخه ترجمه شده با نسخه اصلی، توسط چندی از اساتید متخصص روان‌شناسی دانشگاه اصفهان بررسی و پس از اعمال اصلاحات، تایید گردید.

۲) سیاهه تمایل جنسی^۲ [SDI-2]

سیاهه تمایل جنسی [۱۵]، ابزاری خود-گزارشی و ۱۴ ماده‌ای، برای سنجش تمایل جنسی فرد است. این سیاهه، شامل ۲ فرم ۷ سؤالی است که تمایل جنسی فرد به تنهایی و نیز نسبت به فعالیت‌های جنسی با همسر را می‌سنجند. سؤالات سیاهه به گونه‌ای طراحی گردیده‌اند که مستقل از تجربه کردن یا نکردن فعالیت‌های جنسی توسط آزمودنی باشند. به عبارت دیگر، اجرای این آزمون بر روی افرادی که تابحال تجربه فعالیت جنسی نداشته‌اند نیز مناسب است [۱۸]. کمینه و بیشینه نمرات، برای فرم اول بین ۰ تا ۶۲ و برای فرم دوم بین ۰ تا ۲۵ است. ضریب آلفای کرونباخ برای فرم اول ۸۶٪ و فرم دوم ۹۶٪ بود. به منظور کاربرد سیاهه در این تحقیق، پس از ترجمه و تایید چندتن از اساتید روانشناسی دانشگاه اصفهان، بر روی ۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه اصفهان اجرا گردید و ضریب آلفای کرونباخ برای فرم اول ۹۱٪ و برای فرم دوم ۸۳٪ به دست آمد. در پژوهش حاضر، از نمره کل، که حاصل جمع نمرات هر دو خرده مقیاس است، استفاده شده است؛ که نشانگر تمایل جنسی کلی است.

۳) مقیاس خودابرازی جنسی^۳

مقیاس خودابرازی جنسی به همسر، ساخته شده توسط ویلیام اسنل^۴ [۱۹] در دانشگاه ایالت میسوری آمریکا ساخته شد. این مقیاس، به اندازه‌گیری تمایل فرد به طرح مسائل جنسی همچون رفتارها و ترجیحات جنسی، تخیلات جنسی، به تعویق انداختن ارتباط جنسی، بی‌علاقگی جنسی، اضطراب جنسی، خشم جنسی، آرامش جنسی و غیره، به همسر می‌پردازد. تعداد سؤالات این مقیاس ۱۰ عدد، و نمره حداکثر ۵۰ و حداقل ۱۰ می‌باشد. نمره‌گذاری مقیاس خودابرازی جنسی به همسر به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای [خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، بسیار زیاد] است که به هر ماده امتیاز ۱ الی ۵ تعلق می‌گیرد که نمره بالاتر بیانگر خودابرازی جنسی

2. Sexual Desire Inventory-2 (SDI-2)
3. Sexual Self- Disclosure Scale
4. William Snell

1. Hurlbert Index of Sexual Desire (HISD)

پژوهشی، ضریب همسانی درونی به شیوه آلفای کرنباخ، مقدار ۰/۹۰. و روایی آن نیز رضایت بخش گزارش شد [۲۱]. در پژوهشی در ایران [۲۲] ضریب همبستگی پیرسون برای سوالات مربوط به مشکلات عملکرد جنسی زنان ۰/۸۷۳ = r و مردان ۰/۸۳۲ = r و نیز ضریب آلفای کرنباخ ۰/۸۳. گزارش گردید. همسانی درونی این مقیاس، به شیوه آلفای کرنباخ در تحقیق حاضر، ۰/۹۱. به دست آمد.

نتایج

در این بخش اطلاعات به دست آمده در جداول مختلف ارائه شده‌اند.

الف: بررسی پایایی پرسشنامه تمایل جنسی

همان طور که در جدول [۱] ملاحظه می‌شود، آزمودنی‌ها به ترتیب در ماده‌های ۲۵ [۲/۴۵]، ۱۱ [۲/۴۰] و ۸ [۲/۳۹]، بالاترین میانگین و در ماده‌های ۱ [۲/۰۱] و ۳ [۲/۰۹]، کم‌ترین میانگین از بین ماده‌های پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت را به دست آورده‌اند.

بالای زوجین و برعکس، هرچه نمره پایین‌تر باشد، نشانگر خودابرازی جنسی پایین‌تر زوجین نسبت به همسر می‌باشد. در پژوهش سازنده مقیاس، ضریب همسانی درونی به شیوه آلفای کرنباخ، برای کل سوالات، ۰/۹۴. بدست آمد [۲۰]. در ایران و در پژوهشی [۱۹]، برای تعیین ضریب همسانی درونی مقیاس از روش آلفای کرنباخ استفاده گردید که این ضریب برابر با ۰/۷۷. بدست آمد. همسانی درونی این مقیاس، به شیوه آلفای کرنباخ در تحقیق حاضر، ۰/۹۶. به دست آمد.

ع) مقیاس تجارب جنسی آریزونا [ASEX] (Arizona Sexual Experience Scale)

مقیاس ASEX که توسط یکی از اساتید روانپزشکی دانشگاه آریزونا آمریکا ارائه شده است، با داشتن تنها ۵ سوال، می‌تواند جهت تشخیص اختلال عملکرد جنسی زنان و مردان به کار می‌رود. سوالات مقیاس، بر اساس مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت [هرگز = ۶ الی همیشه = ۱] تنظیم گردیده است. اگر کل نمره فرد بیش از ۱۸ باشد، تشخیص اختلال عملکرد جنسی داده می‌شود. در

جدول ۱. شاخص‌های آماری تعداد سؤال‌ها، میانگین و انحراف معیار.

سؤال	تعداد	میانگین	انحراف معیار	سؤال	تعداد	میانگین	انحراف معیار	سؤال	تعداد	میانگین	انحراف معیار
۱	۲۰۲	۲/۰۱	۱/۱۱	۱۰	۲۰۲	۲/۳۷	۱/۰۹	۱۹	۲۰۲	۲/۲۴	۱/۱۶
۲	۲۰۲	۲/۲۳	۱/۱۰	۱۱	۲۰۲	۲/۴۰	۰/۹۷	۲۰	۲۰۲	۲/۲۸	۰/۹۴
۳	۲۰۲	۲/۰۹	۰/۸۶	۱۲	۲۰۲	۲/۳۵	۱	۲۱	۲۰۲	۲/۳۸	۱/۰۲
۴	۲۰۲	۲/۱۵	۱/۰۷	۱۳	۲۰۲	۲/۲۴	۱/۰۳	۲۲	۲۰۲	۲/۳۵	۱/۱۰
۵	۲۰۲	۲/۲۸	۱/۰۴	۱۴	۲۰۲	۲/۲۵	۱/۰۹	۲۳	۲۰۲	۲/۲۷	۰/۹۵
۶	۲۰۲	۲/۱۵	۰/۹۶	۱۵	۲۰۲	۲/۱۰	۱/۱۶	۲۴	۲۰۲	۲/۳۱	۰/۹۴
۷	۲۰۲	۲/۲۳	۱/۰۹	۱۶	۲۰۲	۲/۲۰	۱/۰۹	۲۵	۲۰۲	۲/۴۵	۱/۰۱
۸	۲۰۲	۲/۳۹	۰/۷۶	۱۷	۲۰۲	۲/۲۴	۰/۹۹				
۹	۲۰۲	۲/۳۴	۰/۸۱	۱۸	۲۰۲	۲/۳۱	۰/۹۷				

جدول ۲. ضرایب همسانی درونی [آلفای کرونباخ و تنصیف] پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت

سوال/شاخص	میانگین کل مقیاس در صورت حذف سوال	واریانس کل مقیاس در صورت حذف سوال	همبستگی اصلاح شده سوال با نمره کل مقیاس	آلفای کرونباخ کل مقیاس در صورت حذف سوال
۱	۵۴/۷۱۲۹	۲۵۲/۸۲۳	۰/۵۳۵	۰/۹۴۱
۲	۵۴/۴۹۰۱	۲۴۸/۴۸۰	۰/۶۷۲	۰/۹۳۹
۳	۵۴/۶۳۳۷	۲۵۹/۲۱۸	۰/۴۶۹	۰/۹۴۱
۴	۵۴/۵۶۹۳	۲۴۸/۵۳۴	۰/۶۹۲	۰/۹۳۹
۵	۵۴/۴۴۰۶	۲۴۷/۶۲۱	۰/۷۴۱	۰/۹۳۸
۶	۵۴/۵۷۴۳	۲۵۲/۶۰۴	۰/۶۳۵	۰/۹۳۹
۷	۵۴/۴۹۵۰	۲۴۶/۱۰۲	۰/۷۴۸	۰/۹۳۸
۸	۵۴/۳۳۶۶	۲۵۹/۱۰۰	۰/۵۴۲	۰/۹۴۱
۹	۵۴/۳۸۱۲	۲۶۰/۴۰۶	۰/۴۵۶	۰/۹۴۱
۱۰	۵۴/۳۵۶۴	۲۵۳/۱۷۶	۰/۵۳۶	۰/۹۴۱
۱۱	۵۴/۳۲۱۸	۲۵۶/۹۵۶	۰/۴۸۶	۰/۹۴۱
۱۲	۵۴/۳۷۱۳	۲۴۸/۰۳۶	۰/۷۵۶	۰/۹۳۸
۱۳	۵۴/۴۸۰۲	۲۴۹/۴۰۵	۰/۶۹۱	۰/۹۳۹
۱۴	۵۴/۴۷۰۳	۲۴۶/۹۱۷	۰/۷۲۳	۰/۹۳۸
۱۵	۵۴/۶۲۳۸	۲۴۷/۲۳۱	۰/۶۷۱	۰/۹۳۹
۱۶	۵۴/۵۲۴۸	۲۴۷/۶۵۴	۰/۷۰۳	۰/۹۳۸
۱۷	۵۴/۴۸۵۱	۲۵۷/۱۷۳	۰/۴۶۸	۰/۹۴۱
۱۸	۵۴/۴۱۵۸	۲۵۳/۰۸۰	۰/۶۱۳	۰/۹۴۰
۱۹	۵۴/۴۸۵۱	۲۴۴/۵۳۰	۰/۷۴۳	۰/۹۳۸
۲۰	۵۴/۴۴۰۶	۲۵۵/۲۶۳	۰/۵۶۱	۰/۹۴۰
۲۱	۵۴/۳۴۶۵	۲۵۴/۵۵۶	۰/۵۳۳	۰/۹۴۱
۲۲	۵۴/۳۷۱۳	۲۴۸/۷۴۲	۰/۶۶۲	۰/۹۳۹
۲۳	۵۴/۴۵۰۵	۲۵۵/۰۶۵	۰/۵۵۹	۰/۹۴۰
۲۴	۵۴/۴۱۰۹	۲۵۹/۵۳۷	۰/۴۱۸	۰/۹۴۲
۲۵	۵۴/۲۷۷۲	۲۵۴/۶۹۹	۰/۵۳۷	۰/۹۴۱
۰/۹۴۲	آلفای کرونباخ کل سوالات			

جدول ۳. ضریب همسانی درونی سوالات به شیوه دو نیمه کردن [تصنیف] برای کل مقیاس تمایل جنسی هالبرت

۰/۹۲۰	مقدار ضریب	نیمه اول سوالات	آلفای کریناخ	
۱۳ ^a	تعداد سوالات			
۰/۹۱۲	مقدار ضریب	نیمه دوم سوالات		
۱۲ ^b	تعداد سوالات			
۲۵	تعداد کل سوالات مقیاس			
۰/۷۸۲	ارزش همسان			ضریب اسپیرمن - براون
۰/۷۸۲	هرزش ناهمسان			
۰/۷۸۱	ضریب دو نیمه کردن گاتمن			
۰/۶۴۲	همبستگی بین ۲ نیمه			

a. نیمه اول شامل سوالات ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳

b. نیمه دوم شامل سوالات ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۵

جدول ۴. ضرایب روایی همگرایی پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت [به شیوه همبستگی پیرسون] با سیاهه تمایل جنسی، پرسشنامه خودابرازی جنسی و عملکرد جنسی

عملکرد جنسی [تجارب جنسی آریزونا]	پرسشنامه خود ابرازی جنسی	سیاهه تمایل جنسی اسپکتور	پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت	متغیر	
			۱	همبستگی پیرسون	پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت
				احتمال معناداری [۲ دامنه]	
		۱	**۰/۵۲۹	همبستگی پیرسون	سیاهه تمایل جنسی اسپکتور
			۰/۰۰۰	احتمال معناداری [۲ دامنه]	
	۱	**۰/۴۶۸	**۰/۷۲۴	همبستگی پیرسون	پرسشنامه خود ابرازی جنسی
		۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	احتمال معناداری [۲ دامنه]	
۱	**۰/۶۸۰	**۰/۵۰۱	**۰/۷۱۶	همبستگی پیرسون	عملکرد جنسی [تجارب جنسی آریزونا]
	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	احتمال معناداری	

** همبستگی در سطح $p < 0.001$ معنادار است [۲ دامنه]. تعداد ۲۰۲

تمایل جنسی می باشد.

ج: تحلیل جانبی پرسشنامه تمایل جنسی

جدول شماره [۵] به ترتیب میانگین و انحراف استاندارد و سایر مشخصات آمار توصیفی آزمودنی‌ها را به تفکیک جنسیت [مرد و زن] و به همچنین کل آزمودنی‌ها را نشان می دهد.

همانگونه که از نتایج جدول شماره [۵] ملاحظه می شود، میانگین تمایل جنسی در زنان [۶۶/۸۴] و در مردان [۴۳/۰۸] و در کل نمونه [۵۶/۷۲] می باشد. برای آزمون معناداری تفاوت تمایل جنسی در گروه زنان و مردان، بر طبق جدول شماره ۶، از تحلیل واریانس ۱ راه استفاده گردید. نتایج جدول ۶، نشان دهنده تفاوت معنادار بین گروه زنان و مردان، در نمرات تمایل جنسی می باشد [p<۰/۰۰۱ و F=۲۰۶].

بر طبق نتایج جدول شماره [۷] بین سن و نمرات تمایل جنسی، همبستگی مثبت و معنادار [r=۰۵۹۱] وجود دارد که در سطح p<۰/۰۰۱ معنادار است. به عبارت دیگر، با افزایش سن، میزان تمایل جنسی افراد به طور محسوسی افزایش پیدا می کند. لازم به ذکر است که دامنه سنی آزمودنی‌های این تحقیق، ۱۹ الی ۳۸ بود.

بحث و نتیجه گیری

همانگونه که قبلاً بیان شد، هدف عمده این تحقیق بررسی پایایی و روایی پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت در جامعه ایران می باشد. این پژوهش تحلیلی منطقی از پرسشنامه تمایل جنسی که به وسیله هالبرت [۱۷] ساخته شد و به طور هدفمند بیان نمود، بدست می دهد. شاخص‌های روانسنجی به دست آمده در نمونه حاضر مشابه شاخص‌های روانسنجی در نمونه‌های آمریکایی است.

همان‌طور که در جدول [۱] ملاحظه می شود، آزمودنی‌ها به ترتیب در ماده‌های ۲۵ [۲/۴۵]، ۱۱ [۲/۴۰] و ۸ [۲/۳۹]، بالاترین میانگین و در ماده‌های ۱ [۲/۰۱] و ۳ [۲/۰۹]، کم‌ترین میانگین از بین ماده‌های پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت را به دست آورده‌اند.

همانگونه که در جدول شماره [۲] مشاهده می شود،

همانگونه که در جدول شماره [۲] مشاهده می شود، ضرایب همبستگی اصلاح شده و آلفای کرونباخ کل مقیاس در صورت حذف تک تک سوالات پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت، برای ۲۵ ماده، آورده شده است. طبق نتایج جدول، تمامی سوالات از همبستگی رضایت بخشی برخوردارند که حاکی از همگونی و همسانی ماده‌های پرسشنامه فوق هستند. ضریب همسانی درونی کل پرسشنامه به شیوه آلفای کرونباخ ۰/۹۲. برای ۲۵ سوال، گزارش شده است.

جدول شماره [۳] ضرایب پایایی به شیوه تصنیف^۱، برای بخش اول سوالات [۱۲ سوال] برابر ۰/۹۲. و برای بخش دوم سوالات [۱۳ سوال] برابر با ۰/۹۱. و نیز ضریب پایایی به شیوه دو نیمه کردن گاتمن^۲، برابر با ۰/۷۸. را نشان می دهد که همگی دال بر رضایت بخش بودن همسانی درونی سوالات با کل پرسشنامه دارند.

ب: بررسی روایی همگرایی^۳ و همزمان^۴ پرسشنامه تمایل جنسی

جدول شماره ۴، ضرایب روایی همگرایی و همزمان معنادار بین پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت با پرسشنامه‌های خود ابرازی جنسی، عملکرد جنسی و سیاهه تمایل جنسی اسپکتور را نشان می دهد؛ که در همه آن‌ها رابطه در سطح معنا داری بوده است. همان‌طور که جدول [۸] نشان می دهد، همبستگی معنادار مثبت بین نمرات کل پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و نمرات پرسشنامه خود ابرازی جنسی، [r= ۰/۷۲۴ و p<۰/۰۰۱] وجود داشت. به همین منوال بین نمرات کل پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و نمرات پرسشنامه عملکرد جنسی، ارتباط معنادار منفی، [r= - ۰/۷۱۶ و p<۰/۰۰۱] و بین نمرات کل پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و نمرات کل سیاهه تمایل جنسی، همبستگی معنادار مثبت [p<۰/۰۰۱ و r= ۰/۵۲۹] وجود داشت. این نتایج، تایید کننده مناسب بودن پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت، در سنجش سازه ی

1. Split- half Reliability
2. Guttman
3. Convergent Validity
4. Concurrent Validity

بخش اول سوالات [۱۲ سوال] برابر ۹۲٪ و برای بخش دوم سوالات [۱۳ سوال] برابر با ۹۱٪ و نیز ضریب پایایی به شیوه دو نیمه کردن گاتمن، برابر با ۷۸٪ را نشان می‌دهد که همگی دال بر رضایت بخش بودن همسانی درونی سوالات با کل پرسشنامه دارند.

ضرایب همبستگی اصلاح شده و آلفای کرونباخ کل مقیاس از همبستگی رضایت بخشی برخوردارند که حاکی از همگونی و همسانی ماده‌های پرسشنامه فوق هستند و آلفای کرونباخ برای کل سوالات ۰/۹۴۲ می‌باشد. همچنین جدول شماره [۳] ضرایب پایایی به شیوه تصنیف، برای

جدول ۵. شاخصه‌های توصیفی نمرات تمایل جنسی، به تفکیک گروه زنان و مردان

بیشینه نمرات	کمینه نمرات	فاصله اطمینان ۹۵٪ برای میانگین‌ها		خطای استاندارد	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	
		حد بالا	حد پایین					
۸۹/۰۰	۳۲/۰۰	۶۸/۴۸۱۵	۶۴/۸۴۸۱	۱/۰۰۸۰۳	۱۰/۸۵۶۸۶	۶۶/۸۴۴۸	۱۱۶	زنان
۷۹/۰۰	۱۶/۰۰	۴۵/۷۷۷۸	۴۰/۳۸۵۰	۱/۳۵۶۱۶	۱۲/۵۷۶۵۶	۴۳/۰۴۱۴	۸۶	مردان
۸۹/۰۰	۱۶/۰۰	۵۹/۰۲۰۴	۵۴/۴۳۵۱	۱/۱۶۲۶۹	۱۶/۵۲۴۹۷	۵۶/۷۲۷۷	۲۰۲	کل

جدول ۶. تحلیل واریانس ۱ راهه، برای مقایسه تمایل جنسی در بین گروه زنان و مردان

احتمال معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	جمع مجذورات	
۰/۰۰۰	۲۰۶/۵۸۳	۲۷۸۸۸/۳۸۸	۱	۲۷۸۸۸/۳۸۸	بین گروه‌ها
		۱۳۴/۹۹۸	۲۰۰	۲۶۹۹۹/۶۳۷	درون گروه‌ها
			۲۰۱	۵۴۸۸۸/۰۲۵	کل

جدول ۷. همبستگی بین نمرات تمایل جنسی و متغیر سن

سن	تمایل جنسی	متغیر	
**۵۹۱.	۱	همبستگی پیرسون	تمایل جنسی
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	احتمال معناداری [۲ دامنه]	

** همبستگی در سطح $p < 0/001$ معنادار است [۲ دامنه]. تعداد ۲۰۲

جنسی [از طریق پرسشنامه تجارب جنسی آریزونا] آزمون شد. روایی همزمان نیز از طریق سیاهه تمایل جنسی [SDI-2] که همان سازه ای را می‌سنجد که پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت می‌سنجد، بررسی شد. انتظار این بود که میزان تمایل جنسی، ارتباط مثبتی با خود ابرازی جنسی،

هماهنگ با پژوهش [۲۳] که به منظور بررسی روایی همگرای پرسشنامه تمایل جنسی زنان، از پرسشنامه‌های عملکرد جنسی و خود ابرازی جنسی استفاده کرده‌اند، در پژوهش حاضر نیز، روایی همگرایی پرسشنامه تمایل جنسی در ارتباط با سازه خود ابرازی جنسی و عملکرد

پیشنهاد می‌شود که به تفاوت پرسشنامه‌ها در موقع کاربرد برای سنجش خانواده خاص توجه شود. همچنین به محققان پیشنهاد می‌شود که پرسشنامه جنسی در پژوهش‌های دیگر با نمونه‌های طلاق و جمعیت‌های دیگر [خانواده نابسامان، معتاد، خیانت زناشویی، ناکام و عضو فراری] در ایران روایی و هنجاریابی کنند.

به طور خلاصه، یافته‌های این تحقیق، در رابطه با پایایی و روایی پرسشنامه جنسی، مطالعات دیگران را مورد تایید و حمایت قرار می‌دهد به نظر می‌رسد که این ابزار می‌تواند در زمینه‌های غربال‌گیری اولیه ی زوجین در مراحل قبل از ازدواج، زناشویی و خانواده درمانی در محیط‌های مشاوره‌ای و درمانی خانواده بخصوص برای درمان مشکلات خانوادگی [جنسی] و در محیط‌های پژوهشی سودمند و قابل کاربرد باشد و همچنین برای افزایش کیفیت زناشویی و غنی‌سازی روابط افراد در خانواده بدون مشکل در سطوح مختلف جامعه به کار برد. مطالعه حاضر بیان می‌کند که پرسشنامه جنسی می‌تواند به عنوان یک ابزار مفید برای مقاصد پژوهشی و خانواده درمانی به کار رود. این پرسشنامه برای شناسایی مشکل جنسی در روابط زناشویی در خانواده به کار می‌رود، همچنین در جریان مشاوره خانوادگی برای شناسایی کیفیت روابط زناشویی و مشکلات جنسی که کمتر مورد توجه و عنایت بوده و درحالی‌که منشاء بسیاری از مشکلات زوجین بوده، به کار می‌رود.

سپاس و قدردانی

پژوهشگران خود را موظف می‌دانند که از تمام مدیران فرهنگ سراها شهر اصفهان دارای واحد مشاوره و روان‌شناسی و زنان و مردانی که پرسشنامه‌ها را پاسخ دادند و تشکر و قدردانی شود.

عملکرد جنسی و نمره سیاهه تمایل جنسی [SDI-2] داشته باشد. به همین منوال بین نمرات کل پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و نمرات پرسشنامه عملکرد جنسی، ارتباط معنادار منفی، [$r = -0.716$ و $p < 0.001$] و بین نمرات کل پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت و نمرات کل سیاهه تمایل جنسی، همبستگی معنادار مثبت [$p < 0.001$ و $r = 0.529$] وجود داشت. این نتایج، تایید کننده مناسب بودن پرسشنامه تمایل جنسی هالبرت، در سنجش سازه ی تمایل جنسی می‌باشد [جدول ۴].

نتایج جدول ۶، نشان دهنده تفاوت معنادار بین گروه زنان و مردان، در نمرات تمایل جنسی می‌باشد [$F = 2.06$ و $p < 0.001$]. بر طبق نتایج جدول شماره [۷] بین سن و نمرات تمایل جنسی، همبستگی مثبت و معنادار [$r = 0.91$] وجود دارد، به عبارت دیگر نتایج نشان داد با افزایش سن، میزان تمایل جنسی افراد به طور محسوسی افزایش پیدا می‌کند.

لازم به ذکر است، یکی از محدودیت‌های عمده در مطالعه حاضر استفاده از نمونه‌های [زوجین] مشکل دار بود [زوجینی که برای حل مشکل به مراکز مشاوره‌ای فرهنگ سراها مراجعه کرده بودند]، این یک ایراد علمی بر کار ما بود و باید به زوجین بدون مشکل هم توجه کرد تا از این ابزار برای ارزیابی کیفیت زندگی زوجین بدون مشکل هم استفاده کرد، به هر صورت، یافته‌های به دست آمده از زنان و مردان دارای مشکل باید به صورت قابل توجه مورد دقت و مرور قرار گیرد تا اینکه این ابزار را بتوان در پژوهش‌های دیگر با خانواده‌های عادی در ایران جایگزین و آزمون نمود. امید است که مطالعه بیشتر این موارد را تکمیل و روشن سازد کند.

محدودیت دیگر، عدم امکان نمونه‌گیری به شیوه تصادفی بود که دلیل آن، کم بودن رغبت افراد به طرح مسائل جنسی و زناشویی خود، در فرهنگ ما می‌باشد. در پژوهش حاضر، از نمونه‌گیری به شیوه در دسترس استفاده گردید و آزمودنی‌هایی که تمایل به مشارکت در پژوهش و تکمیل پرسشنامه‌ها را داشتند، به صورت کاملاً داوطلبانه، با محقق همکاری کردند.

11. Bancroft, J. [1989]. Human sexuality and its problems [2nd ed.]. Edinburgh: Churchill Livingstone.
12. Bancroft, J., & Janssen, E. [2000]. The dual control model of male sexual response: a theoretical approach to centrally mediated erectile dysfunction. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 24, 571–579.
13. Janssen, E., Vorst, H., Finn, P., & Bancroft, J. [2002b]. The Sexual Inhibition [SIS] and Sexual Excitation [SES] Scales: II. Predicting psychophysiological response patterns. *Journal of Sex Research*, 39, 127–132.
14. Janssen, E., & Bancroft, J. [2007]. The dual-control model: The role of sexual inhibition and excitation in sexual arousal and behavior. In E. Janssen [Ed.], *The psychophysiology of sex* [pp. 197–222]. Bloomington: Indiana University Press.
15. Spector, I. P., Carey, M. P., & Steinberg, L. [1996]. The sexual desire inventory: Development, factor structure, and evidence of reliability. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 22, 175–190.
16. King, B. E., & Allgeier, E. R. [2000]. The Sexual Desire Inventory as a measure of sexual motivation in college students. *Psychological Reports*, 86, 347–350.
17. Hurlbert, D. F., Apt, C. [1992]. Motherhood and female sexuality beyond one year postpartum: A study of military wives. *Journal of Sex Education and Therapy*, 18, 104–114.
18. Janssen, E., McBride, K., Yarber, W. [2008]. Factors that influence sexual arousal in men: A focus group study. *Archives of Sexual Behavior*, 37, 252–265. doi: 10.1007/s10508-007-9245-5.
۱۹. عشقی، روناک. [۱۳۸۵]. بررسی اثربخشی مشاوره رفتاری - شناختی جنسی زوجین بر بهبود سردمزاجی جنسی زنان آنها در شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان.
1. Kaplan, H. S. [1979]. Disorders of sexual desire. New York, NY: Brunner/Mazel.
2. Brezsnayak, M., & Whisman, M. A. [2004]. Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 30, 199–217.
3. Carey, M. P. [1998]. Cognitive-behavioral treatment of sexual dysfunctions. In V. E. Caballo [Ed.], *International handbook of cognitive and behavioural treatments for psychological disorders* [pp. 251–280]. Granada, Spain: Pergamon.
4. Everaerd, W., & Both, S. [2001]. Ideal female sexual function. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 27, 137–139.
5. Hurlbert, D. [1993]. A comparative study using orgasm consistency training in the treatment of women reporting hypoactive sexual desire. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 19, 44–55.
6. Bozman, A. W., & Beck, J. G. [1991]. Covariation of sexual desire and sexual arousal: The effects of anger and anxiety. *Archives of Sexual Behavior*, 20, 47–60.
7. Slob, A. K., Bax, C. M., Hop, W. C. J., Rowland, D. L., & van der Werff ten Bosch, J. J. [1996]. Sexual arousability and the menstrual cycle. *Psychoneuroendocrinology*, 21, 545–558.
8. Wilson, G. T. [1977]. Alcohol and human sexual behavior. *Behaviour Research and Therapy*, 15, 239–252.
9. Rosen, R., Brown, C., Heiman, J., Leiblum, S., Meston, C., Shabsigh, R., et al. [2000]. The Female Sexual Function Index [FSFI]: A multidimensional self-report instrument for the assessment of female sexual function. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 26, 191–208.
10. Whalen, R. [1966]. Sexual motivation. *Psychological Review*, 73, 151–163.

۲۲. بایرمی، رقیه. ستارزاده، نیلوفر. رنجبر، فاطمه و زکریا پزشکی، محمد [۱۳۸۷]. اختلال عملکرد جنسی زوجین و برخی عوامل مرتبط با آن در دوران بارداری. فصلنامه باروری و ناباروری، پاییز ۸۷، ۲۸۲-۲۷۱.

23. Clayton, Anita. Golmeier, David. Nappi, Rosella. Wunderlich, Glen. D'Agostino, Diane & Pyke, Robert. [2010]. Validation of the Sexual Interest and Desire Inventory-Female in Hypoactive Sexual Desire Disorder. The Journal of Sexual Medicine, vol[7], Issue[12], pages 3918-3928.

20. Snell, W. E., Jr., & Belk, S. S. [2001]. Chapter 19: Development of the Sexual Self-Disclosure Scale [SSDS]: Sexual Disclosure to Female and Male Therapists. In W. E. Snell, Jr. [Ed.], New directions in the psychology of human sexuality: Research and theory. Cape Girardeau, MO: Snell Publications. WEB: <http://cstl-cla.semo.edu/snell/books/sexuality/sexuality.htm>.

21. McGahuey CA, Gelenberg AJ, Laukes CA, Moreno FA, Delgado PL, McKnight KM, et al. [2000]. The Arizona Sexual Experience Scale [ASEX]: reliability and validity. J Sex Marital Ther, 26[1], 25-40.